

Nr 274.

Av herrar **Lindén** och **Wagnsson**, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående ändrade bestämmelser om ersättning för flyttningskostnad åt befattningshavare i statens tjänst.

I proposition nr 85 till innevarande års riksdag föreslås ändrade bestämmelser om ersättning för flyttningskostnad åt befattningshavare i statens tjänst.

Propositionen grundar sig på flyttningssersättningsakkunnigas betänkande med förslag till författningar angående ersättning för flyttningskostnad (SOU 1943: 2). Enligt detta förslag skulle såväl statens befattningshavare som kommunalt anställda lärare erhålla rätt att komma i åtnjutande av ersättningen, men i ovan åberopade proposition ha de senare befattningshavarna undantagits från denna rätt. Som skäl härför anför chefen för finansdepartementet (s. 38), att förslaget i fråga om flyttningssersättning för de kommunalanställda lärarna innebär en utsträckning av ersättningsrätten att gälla förutom vid tvångsflyttning även vid befordran av ordinarie och extra ordinarie lärare. »Frågan härom har den största betydelse för folkskoleväsendet. Inom folkskoleväsendet är det huvudsakligen de extra ordinarie lärarna som beröras av förslaget.»

Departementschefen har fäst övervägande vikt vid invändningarna mot en utsträckning av ersättningsrätten och av denna anledning icke funnit sig böra föreslå riksdagen den nu berörda utvidgningen av rätten till flyttningssersättning för de kommunalt anställda lärarna.

När det gäller att bedöma frågan om folkskolläraernas rätt till flyttningssersättning, synes det vara lämpligast att jämföra dessa lärare med de statligt anställda lärarna — utom nomadlärarna, som i förevarande sammanhang jämställts med de kommunalt anställda. Vid en sådan jämförelse framgår, att beträffande den extra ordinarie anställningen ingen skillnad av betydelse kan påvisas. Extra ordinarie statlig lärare och extra ordinarie folkskollärare äro båda behöriga att anställas som ordinarie lärare och utföra båda sådan lärares arbete. Båda vänta på att få ordinarie tjänst. Visserligen kan folkskollärare i egenskap av vikarie inneha extra ordinarie anställning, men detta innebär ingen förändring i hans *anställningsvillkor*, varför denna omständighet icke kan tillmätas någon betydelse. 1941 års lärarlönesakkunniga framhålla också, att anställning som vikarierande lärare inom folkskoleväsendet i vissa fall, vad angår det varaktiga behovet av tjänsten, motsvarar anställning som extra ordinarie statstjänsteman (SOU 1942: 9, s. 23).

Däremot händer det onekligen, att extra ordinarie folkskollärare stundom

mister sin anställning på grund av minskning i barnantalet, och att han på grund härav nödgas återgå till anställning som extra lärare. Sådant förhållande torde icke inträffa för extra ordinarie läroverkslärare, men den omständigheten att folkskollärarna ha sin tjänstgöring förlagd till den skola, där alla landets barn få sin första undervisning, och till följd härav barn- och klassantal bli mera varierande än vad fallet är vid läroverken, synes oss icke vara ett bärande skäl för att undanhålla folkskollärarna den rätt till flyttningsersättning, som de sakkunniga föreslagit.

Det förefaller oss självklart, att flyttningskostnaderna, jämväl då det gäller folkskolans lärare, böra bestridas av statsmedel. Skulle kommunerna deltaga i dessa kostnader, skulle detta säkerligen medföra icke önskvärda konsekvenser, och hur dessa kostnader skulle fördelas mellan berörda kommuner har endast antytts i ett remissyttrande. Eftersom folkskolan är hela landets skola, borde staten — även ur skatteutjämningsynpunkt — påtaga sig kostnaden.

Såsom ytterligare skäl mot förslaget anför departementschefen, att staten endast i ringa mån har inflytande på de befordringar, som skulle föranleda flyttningsersättning. Eftersom förslag upprättas enligt statliga grunder och under kontroll av statlig myndighet, kan man nog påstå, att staten tvärtom övar stort inflytande på tillsättningen. Den omständigheten, att skoldistriktet sedan äger att välja en av de tre på förslaget uppförda, kommer otvivelaktigt att medföra en högst väsentlig och beaktansvärd besparing i flyttningskostnaderna. Skoldistriktet väljer nämligen ofta en extra ordinarie lärare anställd vid samma skola eller åtminstone inom distriktet, om sådan lärare finns uppförd på förslaget, varför således i dessa fall flyttningskostnaderna bli inga eller obetydliga.

Som särskilt skäl till att staten i så stor utsträckning som skett påtagit sig kostnaderna för statsanställdas flyttning framhåller departementschefen statsintresset av ett lämpligt urval i befordringsärenden. Detta skäl synes oss i samma grad kunna anföras för folkskollärarnas som för läroverkslärarnas del. Överhuvudtaget synes frågan om ett lämpligt urval i befordringsärenden spela någon större roll endast vid tillsättning av chefsbefattningar, men eftersom det stora flertalet statliga befattningshavare ingalunda är chefer, torde det anförda skälet icke kunna tillmätas avgörande betydelse, när det gäller att undantaga folkskolans lärare från rätten till ersättning för flyttningskostnaderna.

Det verkliga skälet, som avgjort talar för att även folkskolans lärare skola bli delaktiga av denna rätt, är önskvärdheten av likställdhet med statliga befattningshavare, och denna synpunkt har understrukits av de hörda myndigheterna med undantag av statskontoret. Det synes oss, som om denna princip, som tidigare godtagits av statsmakterna och som sorgfälligt iakttagits vid utformandet av nu gällande folkskolans avlönings- och pensionsreglementen, även i fortsättningen borde tillämpas och icke under några förhållanden åsidosättas.

Vad vi ovan anfört om rätt till ersättning för flyttningskostnader åt lärare vid folk- och småskolor gäller även såväl lärarna vid de högre kommunala skolorna som de helt statsanställda nomadlärarna.

På grund av det anförda få vi, under hänvisning till flyttningsersättnings-sakkunnigas betänkande, hemställa,

att riksdagen måtte besluta, att ersättning för flyttningskostnader skall tillkomma kommunalt anställda lärare i samma utsträckning och efter samma grunder, som dylik ersättning jämlikt förslag i propositionen nr 85 skall ifrågakomma åt statliga befattningshavare.

Stockholm den 1 mars 1944.

Lars V. Lindén.

Ruben Wagnsson.
